

О ПОСТУ

СВЕТИ ВАСИЛИЈЕ ВЕЛИКИ

Пост је многоцени дар Божји. Установа прастара, која се очувала као отачко наслеђе и стигла до наших дана.

Примите пост са радошћу. Примите сиромашни свога другара. Примите слуге ваш одмор. Примите богати њега који вас спасава од опасности преједања и који чини укусним оно што од сталне употребе постаје безукусно.

Болесници примите мајку здравља. Здрави - осигурање вашег здравља. Упитајте лекаре, и рећи ће вам како ништа није толико сумњиво и несигурно као здравље. Због тога савесни помоћу поста настоје да сачувају своје здравље и да се избеаве од разрушавајуће тежине угојености тела.

Не тврди како не можеш да постиш, наводећи као изговор болест или телесну немоћ, пошто, с друге стране, целог живота свога мучиш тело своје са прождрљивошћу. Знам врло добро како лекари много чешће налажу болесницима оскудну дијету и пост него разноврсност и обилност хране.

Уосталом, шта је лакше за тело, да проведе ноћ са једном лаком вечером или да легне у кревет оптерећено многоједењем? Може ли тако да се одмори или ће се сву ноћ окретати претоварено и намучено? Којим бродом један капетан може лакше да управља и да га спаси у морској бури, оним који је претоварен или оним који носи нормалан терет? Онај претоварени неће ли потопити и сасвим мала бура? Тако и тела, када се муче од много хране, лако подлежу болестима. Док када се хране лако, одржавају своје добро здравље.

Погледајмо историјско питање поста, да видимо како је поштован од стране Светитеља и колика је добра донео.

Боговидац Мојсије после поста од четрдесет дана усудио се да се попење на врх горе Синаја и да прими од Бога плоче са десет заповести. Не би имао ту смелост да се приближи врху, који се димио од божанског присуства, да се није био наоружао постом. Постио је, и тако је могао да разговара са Богом.

Пророк Самуило био је плод поста. Његова мајка Ана, пошто је постила, помолила се Богу: "Господе сила, помилуј ме и подари ми дете, па ћу га посветити Теби".

Код великог јунака Сампсона, шта је било оно што га је чинило непобедивим? Пост! Преко поста је зачет у утроби матере своје. Пост га је родио. Пост га је одојио. Пост га је одхранио. Онај пост којег је одредио анђео: "Дете које ћеш родити, не треба да окуси ништа од плодова винограда. Неће пити вина нити било које друго опојно пиће". Док је Сампсон живео са постом, побеђивао је на хиљаде Филистејаца, рушио врата утврђених градова, задавио рукама лава. Међутим када је напустио пост и Далилда га навела на пијанство и у блуд, био је заробљен, ослепљен и исмејан од својих непријатеља.

Пост рађа Пророке. Ојачава моћне. Умудрује законодавце. Наоружава јунаке. Вежба борце. Одбија искушења. Станује заједно са трезвеношћу и чистотом. У ратовима чини подвиге а у време мира учи тиховању. Освећује посвећене и усавршава свештенике. Нико не може да се приближи Жртвенику и да заврши божанску Литургију, а да претходно није постио.

После поста од четрдесет дана удостојио се пророк Илија да се сретне са Господом лицем у лице. После поста васкрсао је умрло дете и показао се јачим од смрти. После поста затворио је небо да не пада киша за три и по године. То је учинио да би омекшао тврдокорност срца Израиљаца који су се били предали разврату и безакоњу. Тако је изазвао принудни пост у целом народу, док се не покају и исправе своје грехе, који су проистекли од удобног и разнеженог живота.

Пророк Данило, који за двадесет дана није окусио хлеба нити пио воде, поучио је чак и лавове да посте. Гладни лавови нису га растргли, као да је имао тело од камена или бакра или неког другог тврдог материјала. Пост је ојачао тело Пророка и учинио га неповредивим за зубе звери, као што боја чини гвожђе неповредивим за рђу.

Пост појачава молитву. Постаје крило њено на путу ка небу. Пост је мајка здравља, васпитач омладине, украс стараца, Он је сапутник путника и сигурност оних који живе заједно.

Муж нимало не сумња у супружанску верност своје жене, кад је види да другује са постом. Жена не копни од љубоморе, када види свога мужа да пости.

Ко је икада претрпео штету од поста? Прорачунај економски стање куће своје за један дан поста. А израчунај и за један обичан дан. Тако ћеш се лако уверити, колико велику добит имаш од поста.

Помисли да и порезници оставе пореске обвезнике да мало времена живе мирно и не ометани. Нека дозволи дакле и тело један мали предах устима. Нека учини једно мало примирје оно, које када се наједе, мудрује нешто око уздржања, а кад гладује, заборавља оно што је раније примило.

Онај који пости нема потребе за позајмицом. Нити је принуђен да плаћа камату. Пост постаје разлог да се човек весели. Јер као што жеђ чини слатким пиће и глад пријатном трпезу, тако и пост чини јела укусним.

Ако хоћеш, дакле, да ти трпеза буде пријатна, прихвати промену коју доноси пост. Ако си, пак, увек окружен богатим јелима, чиниш неправду себи, јер уништаваш пријатност неумереним уживањем.

Ништа нема, што не досади сталном употребом. Док, насупрот, често желимо она јела, која ретко окушамо. Стога нам је и Творац наш измислио разноврсност у нашем животу, тако да би смо осетили пријатност од свих блага Његових. Погледај шта се догађа у природи: Сунце зар није светлије после ноћи? Сан зар није слађи после бдења? Здравље зар није више пожељно после страдања од болести? Тако и трпеза бива пријатнија после поста. Ово дабоме важи за све. И за богате, који имају обиље јела. И за сиромаше, који располажу оскуднијом храном.

Да се сећаш и да се бојиш примера оног богаташа из јеванђелске приче. Стална уживања одвела су га у вечни огањ. Овај богаташ није био осуђен за било какву неправду. Међутим због комфора и разнежености коју је уживао, као и због његове индиферентности за сиромаштво Лазара, кажњен је тако тешко. Насупрот томе, пост и трпљење у страдању зар

нису били, оно што је даровало покој Лазару? Прича не говори за њега (неке) друге врлине, до само за ове наведене. Оне (пост и трпљење) уздигле су га и успокојиле у наручју Авраама.

Пази, дакле, и ти, можда, док сада пијеш различита пића и одвраћаш се од воде, касније ћеш зажелети једну кап њену, као онај богаташ. Нико не ништа није било што је пио воду. Нико се није опио. Нико није осетио главобољу и вртоглавицу. Док, насупротив, лоше варење, које нужно прати неумерене и луксузне вечере, ствара страшне болештине.

Живот Часног Претече био је један непрекидни пост. Није имао ни кревета, ни трпезе, ни имања, ни стоке, ни магацине хране, нити било шта друго од онога што се сматра неопходно за живот. Но управо због тога Господ је посведочио да је он "највећи од рођених од жене". Пост је подигао до трећег неба и апостола Павла. Њега чак убраја у невоље и страдања која је поднео у своме мисионарском раду за славу Божију и спасење људи.

Међутим, за све врлине, за врхунски пример и образац имамо самога Господа. Господ Исус Христос, дакле, после четрдесетодневног поста почео је своје дело на земљи. Прво је утврдио и наоружао тело, које је примио нас ради, постом, а затим допустио кушања од стране ђавола. Слично и ми, постом да се припремимо и увежбамо у нашој борби против духовних непријатеља.

У једном сумњивом ратничком сукобу, присуство неког савезника уз страну једнога, доводи до пораза другог. Дакле, дух и тело налазе се у стању (сталног) сукоба. Ко не бити савезник? Ако си савезник телу, ослабићеш дух. Док, ако си савезник духу, подчинићеш тело. Уколико желиш да ојачаш свој дух, кроти тело постом. Апостол Павле пише: "Уколико се наш спољашњи човек (дакле тело) распада, толико се унутрашњи (дакле дух) обнавља".

Мојсије да би по други пут примио таблице закона, морао је поново да пости. Ниневљани, да нису постили и они сами и њихова стока, не би избегли катастрофу. Али и Исав, шта је било оно што га је унизило и учинило слугом брата његова? Није ли то било једно јело? Ето, за њега је и продао своје првенаштво.

Који су, опет, оставили своје лешеве по пустињи? Нису ли их оставили они који су тражили месо да једу и удобни живот Египта? Док су дакле Израјљци били задовољни само са маном, побеђивали су своје непријатеље и нико се од њих није разболео. Међутим, када су се сетили лонаца са месом и пожелели поново ропство египатско, кажњени су. Помрли су у пустињи и нису се удостојили да виде земљу обећану.

Зар се не бојиш и ти тога примера? Зар не мислиш да ћеш можда због многоједења остати испред закључаних врата небеске земље обећане?

Пророк Данило не би видео божанска виђења, да није очистио душу своју постом. Уживање обилне и мрсне хране ствара у души испарења, која, као неки густ облак дима, сметају уму да види сијање Пресветога Духа.

Пост је моћно оружје против демона. "Овај род (демонски) не изгони се ничим другим, до само молитвом и постом", рекао је Господ поводом ђавоиманог младића.

Насладом, пијанством и разним спремањима запаљује се и свака врста раскалашности. Трка за уживањима претвара људе у "пастуве". Пијанство изазива и страшне изопачености, постаје

узроком да развратници траже жену код мушкарца и мушкарца код жене (тј. да падају у мужелоштво и лезбејство).

Пост регулише и брачни живот. Спречава распустност и намеће усаглашено уздржање, да би се супружници посветили молитви.

Не ограничавај, међутим врлину поста само на исхрану. Истински пост није само одрицање од различите хране, него одрицање од страсти и грехова: Да никоме не учиниш неправду. Да опростиш ближњему своме за увреду коју ти је нанео, за зло што ти је учинио, за дуг што ти је дужан. Иначе, не једеш месо, али једеш самога брата свога. Не пијеш пиће, али унижаваш другога човека.

Свето Писмо наводи: "Тешко онима који се опијају без вина". Такво пијанство је, примера ради, гњев, који наводи душу да презире. И страх такође, који паралише разум. Уопште, свака страст која помрачује ум, јесте пијанство. Гневљив човек се опија својом страшћу. Не мисли кога има испред себе. Као да се бори у ноћи, граби шта стигне, спотиче се о свакога. Не зна шта говори, псује, удара, прети, проклиње, виче...

Ако, дакле, хоћеш да стварно постиш, треба да избегаваш сваку страст.

Пази и још нешто: Да сутрашњи пост не буде повод за банчење данас. Не уништавај данашњом распустношћу сутрашње уздржање. Нико, када жели да се ожени законитом и чедном женом, не прима најпре у своју кућу лица сумњиве моралности. Јер чедна и поштена жена не пристаје да станује заједно са особама изопаченим и неморалним.

Тако дакле и ти. Са очекивањем поста, не примај развратно пијанство, које је мајка бестидности, пријатељица срамотних шала, спремно на сваку неморалност. Пост и молитва неће штети да станују у души која је упрљана банчењем. Господ прима у божанске обитељи онога који пости. А гнуша се пијанца као богохулног и грешног. Ако, дакле, сутра дођеш овде и заудараш на вино, како да сматрам за пост твоје банчење? Где да те поставим? Међу пијанце или међу уздржљивце? Банчење које је претходило, показује те као пијаницу, док уздржање које си почео, као постника. Са остацима пијанства, од твог поста нема користи. Пост не врши утицај само на појединце. Утиче и на целу заједницу. Усаглашава и умирује брзо све људе. Намеће тишину неартикулисаним гласовима и вици, изгони свађе и препирке, удаљује (од људи) осуђивање и оговарање.

Присуство којег учитеља зауставља тако брзо неред и вику деце? Чим се појави пост, сваки немир у граду аутоматски престаје.

Ко може да настави лумперај и забаву у време поста? Ко може да споји пост и развратне игре? Недоличан смех, разблудне песме и неурачунљиве игре, удаљују се од града, чим стигне пост као неки строги судија.

Када би сви послушали савете поста, владао би савршени мир у читавом човечанству. Не би устајала једна држава против друге. Не бисмо имали ратне сукобе нити произвођаче оружја. Не би постојали судови нити затвори. Пуста места не би држала злочинце, нити градови клеветнике, нити мора гусаре.

Када би владао пост, наш живот не би био препун уздаха. Јер он би научио све не само ограничењу расипничког живота, него уклањању и од многих других зала. Научио би их потпуном избегавању и уклањању од среброљубља и грамзивости, славољубља и сластољубља. Ако се ослободимо свега овога, живећемо у миру и светињи.

Ако нам, дакле, таква добра дарује ова царица врлина, примимо је без икакве намрштености, без икаквог гунђања. Сви ватрено испоштујмо духовну трпезу коју нам поставља пост, чистећи нас и припремајући нас за вечну божанску радост у рају. Амин.